

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/22/2015
Identifikačné číslo spisu:	7512010802
Dátum vydania rozhodnutia:	20.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Štefan Harabin
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7512010802.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Štefana Harabina a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozsudku 20 mája 2015 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému A. F. pre spolupáchateľstvo pokusu prečinu krádeže podľa §§ 20, 14, § 212 ods. 2 písm. a/, 3 písm. b/ Tr. zák., o dovolaní obvineného A. F., proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 23. októbra 2014, sp. zn. 7To 97/2014, podľa §§ 382a, 386 ods. 1, 2 a 388 ods. 1, 2 Tr. por., z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. e/, g/ Tr. por. v znení neskorších predpisov, takto

rozhodol:

Uznesením Krajského súdu v Košiciach z 23. októbra 2014, sp. zn. 7To 97/2014 a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol

p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach §§ 319, 126 ods. 1, Tr. por. a § 212 ods. 2 písm. a/, 3 písm. b/ Tr. zák. v n e p r o s p e c h obvineného A. F..

Napadnuté uznesenie z r u š u j e .

Z r u š u j e aj rozsudok Okresného súdu Košice - okolie zo 14. februára 2014, sp. zn. 6T 194/2012.

Z r u š u j e aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmeny, ku ktorým došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Košice - okolie p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol a

n a r i a ď u j e, aby ju rozhodol iný sudca.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Košice - okolie zo 14. februára 2014, sp. zn. 6T 194/2012 bol obvinený A. F. uznaný za vinného zo spolupáchateľstva k pokusu prečinu krádeže podľa § § 20, 14, 212 ods. 2

písm. a/, 3 písm. b/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

v okrese Košice - okolie, v Kostolňanoch nad Hornádom, 12.4.2012 v čase o 23.00 hod. po vzájomnej dohode spolu s už právoplatne odsúdenými E. E. a A. E. vlámali sa v budove železničnej stanice do prenajatých priestorov bufetu F., ktorý má v prenájme K. G. tak, že vyliezli na okno budovy, kde nezisteným spôsobom vyrazili krídlo okna o rozmeroch 0,65 x 0,85 cm, vnikli do objektu, kde následne vylomili prechodové dvere vedúce do priestorov bufetu, avšak po spustení alarmu od svojho konania krádeže upustili a z budovy objektu utiekli, čím svojím konaním pre Železnice SR, oblasť riaditeľstvo Košice, SMSÚ ŽŤS ÚB Prešov spôsobili poškodením zariadenia škodu vo výške 119,67 €, pričom konania sa dopustil aj napriek tomu, že trestným rozkazom Okresného súdu Košice I. sp. zn. 6T 47/2010 z 11.5.2010, ktorý nadobudol právoplatnosť 15.6.2010 bol odsúdený pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 Tr. zák.

Za to bol odsúdený v zmysle § § 212 ods. 3, 34 ods. 5 písm. a/, c/, 37 písm. m/, 38 ods. 4, 8, 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere šesťnásť mesiacov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu so stredným stupňom stráženia.

Obchodná spoločnosť Železnice Slovenskej republiky, Bratislava, a. s. bola podľa § 288 ods. 1 Tr. por. s nárokom na náhradu škody odkázaná na občianske súdne konanie.

Odvolanie obvineného, v ktorom namietal vinu založenú na rozporných a pochybných svedeckých výpovediach a nezákonnej rekognícii, Krajský súd Košice uznesením z 23. októbra 2014, sp. zn. 7To 97/2014, zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu obvinený F. podal dovolanie z dôvodov § 371 ods. 1 písm. c/, g/, i/ Tr. por.

Zásadné porušenie práva na obhajobu kumulatívne vidí v tom, že neboli objasnené všetky skutočnosti svedčiacie v jeho prospech, rozsudok je založený na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom a zistený skutok je nesprávne právne posúdený. Vina nebola preukázaná. Porušenie boli zásady prezumpcie neviny, náležitého zistenia skutkového stavu a rovnosti strán. V prípravnom konaní v dobe, keď už bolo aj jemu vznesené obvinenie, teda jeho totožnosť bola známa (osoba bielej pleti, s krátkymi, riedkymi blond vlasmi), nešlo o neopakovateľný a neodkladný úkon, bola vykonaná rekognícia nie in natura, ale podľa fotografií. Na nich sú zobrazené tri osoby tmavej pleti s hustými čiernymi vlasmi, jedna osoba mala fúzy a jedna pravdepodobne briadku a ďalšia osoba bielej pleti má dlhé vlasy zopnuté v cope, z nich štyria, na rozdiel od obvineného majú výrazne okrúhlu tvár. Takto vykonaná rekognícia je v rozpore s ustanovením § 126 Tr. por., ale aj s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 4Tz 9/2006, 28/1986). Na tento dôkaz sa nemalo prihliadať. Okresný súd vinu založil na rozpornej výpovedi T. N. a iba táto svedkyňa ho spoznala na základe nezákonnej rekognície. Žiadny dôkaz ho však neusvedčoval z toho, že sa vlámali dopustil. V dôsledku toho došlo aj k nesprávnej právnej kvalifikácii zisteného skutku, pretože bolo potrebné uplatniť zásadu v pochybnostiach v prospech obvineného. Výtkol okresnému súdu a konaniu, ktoré mu predchádzalo, že v samotných usvedčujúcich svedeckých výpovediach, ale aj medzi nimi navzájom sú viaceré rozpory, ktoré neboli objasnené dokazovaním. Výpovede niektorých svedkov, napriek časovému odstupu sú úplne zhodné, teda opísané, podpisy nezúčastnených osôb a vyšetrovateľa sú neidentické a výsluch svedkyne N. bol vykonaný v zhodnom čase ako rekognícia, čo nie je reálne. Pochybenia nenapravil ani krajský súd a so závermi okresného súdu sa stotožnil. Navrhol, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil, že rozhodnutiami okresného a krajského súdu bol porušený zákon v rozsahu uplatnených dovolacích dôvodov a aby zrušil uznesenie krajského a rozsudok okresného súdu a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Košice - okolie uviedol, že nie sú splnené dovolacie dôvody. V priebehu trestného konania nedošlo k porušeniu práv obvineného na obhajobu. Okresný súd zistený skutok správne a v súlade so zákonom právne posúdil. Navrhol preto, aby dovolací súd na neverejnom zasadnutí v zmysle § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie odmietol.

Železnice Slovenskej republiky, ako poškodená strana, ponechávajú rozhodnutie na úvahu súdu, pretože dovolanie napáda procesnú stránku veci.

Najvyšší súd zistil, že dovolanie je prípustné, bolo podané oprávnenou osobou, v zákonom stanovenej lehote, (§ § 368 ods. 1, 566 ods. 3, 369 ods. 2 písm. b/, 370 ods. 2 Tr. por.). Splňa i podmienky, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § § 372 373 374 Tr. por. a je čiastočne dôvodné.

V zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. o porušení práva na obhajobu ide vtedy, ak sa tak stalo zásadným spôsobom. V rozhodovacej praxi súdov je postavené na roveň porušeniu ustanovení o povinnej obhajobe (§ 37 Tr. por.). V danej veci obvinený právo zvoliť si obhajcu nevyužil a o povinnú obhajobu nešlo, teda rozhodol sa obhajovať osobne. V dovolaní obvinený neuviedol žiadnu relevantnú skutočnosť, ktorá by preukazovala, že bolo právo na obhajobu zásadným spôsobom porušené.

Popri tom však existuje zákonná povinnosť orgánov činných v trestnom konaní, ktoré s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému a okolnosti svedčiace v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie. Tento procesný postup musí zabezpečiť vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Tieto orgány však dôsledne v intenciách uvedeného nepostupovali, ako bude na to poukázané nižšie.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Tento dovolací dôvod je určený na nápravu právnych pochybení vo veci samej, pokiaľ tieto pochybenia spočívajú v právnom posúdení skutku uvedeného vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd posudzuje iba to, či skutková veta napadnutého rozsudku napĺňa všetky zákonné znaky trestného činu, z ktorého bol obvinený uznaný vinným. Ani v tomto smere obvinený neoznačil takú skutočnosť, ktorá by preukazovala, že okresným súdom ustálená skutková veta vo výroku rozsudku, s čím sa stotožnil i krajský súd, bola nesprávne právne posúdená. Uviedol len to, že nebol priamym dôkazom usvedčený a preto mala byť zohľadnená zásada, v pochybnostiach v prospech obvineného.

Dovolací súd po preskúmaní spisu dospel k záveru, že je naplnený uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.. Napadnuté rozhodnutie je založené i na dôkaze, ktorý nebol v prípravnom konaní zákonne vykonaný. Súd prvého, ale i druhého stupňa, napriek oprávneným odvolacím námietkam ho neodmietol, ale po jeho vykonaní akceptoval a aj na ňom založil vinu obvineného.

Rekognícia (č. l. 83) sa realizovala cez fotoalby podľa fotografií v dobe, keď už páchatel bol známy, bolo mu vznesené obvinenie, ale sa zdržiaval v cudzine. Tento úkon mal byť vykonaný in natura ukázaním obvineného medzi viacerými osobami podobného zovňajšku. Svedkyňa N. bola pred rekogníciou 18. apríla 2012 vypočutá (č. l. 18) aj na výzor páchatela. Za danej situácie nešlo o úkon neopakovateľný a ani neodkladný. Výetrovateľ svedkyni ukázal fotoalbum s piatimi osobami, ktoré sa zjavne odlišovali od obvineného. Išlo o dôkaz vykonaný v rozpore s ustanovením § 126 Tr. por., preto do spisu nemal byť ani založený. Prvostupňový súd tento dôkaz neodmietol, ale po jeho vykonaní pri ustálení viny obvineného z neho vychádzal, čo akceptoval aj druhostupňový súd v odvolacom konaní. Okrem nezákonnosti tejto rekognície uniklo pozornosti oboch súdov, že svedkyňa N. na hlavnom pojednávaní 14. februára 2014 (č. l. 192) k výzoru páchatela vypovedala o dvoch osobách, o obvinenom a osobe, ktorá mala byť vo veku obvineného, pričom takto opísanú osobu videla iba v bufete a na ulici, nie pri vlamaní.

Dovolací súd konštatuje, že napadnutý rozsudok bol vyhlásený aj na podklade súdom vykonaného dôkazu, ktorý nebol získaný v prípravnom konaní v súlade so zákonom a preto je sám nezákonný,

rovnako ako aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorý túto nezákonnosť neodstránil. To, že súdy v rozhodnutiach podrobnejšie tento nezákonný dôkaz - rekogníciu neodôvodnili, neznamená, že on svoje rozhodnutia neopreli, ale iba to, že pri odôvodnení rozhodnutia nepostupovali dôsledne v zmysle § 168 ods. 1, 176 ods. 2 Tr. por. Už použitie takéhoto dôkazu samo o sebe, bez ďalšieho odôvodňuje zrušenie napadnutého uznesenia a rozsudku lebo nimi došlo k porušeniu zákona v neprospech obvineného, čoho sa v dovolaní s poukazom na § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. domáhal.

Dovolacie výhrady obvineného týkajúce sa opisovania opakovaných výsluchov a doby ich realizovania sú opodstatnené a preukazujú nezákonnosť a nezdravé praktiky orgánov činných v prípravnom konaní pri získavaní dôkazov a ich nedôsledné hodnotenie súdmi na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí.

Podľa § 385 ods. 1 Tr. por. dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Zásada viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi síce vo všeobecnosti platí, ale nie v špecifických prípadoch. Nemôže platiť najmä vtedy, ak v dôsledku porušenia práva obvineného F. na spravodlivý proces došlo k vydaniu nezákonného rozsudku vylúčeným sudcom v zmysle ďalšieho dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por., čo odvolací súd napadnutým uznesením nenapravil postupom v zmysle § 316 ods. 3 písm. a/ Tr. por. s ohľadom na § 317 ods. 1 posledná veta Tr. por.

Táto viazanosť neplatí, ak napadnutým rozsudkom a konaním, ktoré mu predchádzalo došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (publikovaného pod č. 209/1992 Zb. - ďalej „Dohovor“). Podľa tohto článku každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Dovolacie konanie nestojí totiž mimo rámca na spravodlivé súdne konanie garantovaného čl. 6 Dohovoru. Podstata práva na spravodlivý proces spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde a v povinnosti súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby uplatneným právam bola poskytnutá ochrana v medziach zákonov. Právo na spravodlivý proces pritom nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto v určitej kvalite aj dostať.

Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Napriek tomu, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú namietané, vychádzajúc z princípov upravujúcich právo na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu v danom prípade bol povinný prihliadať i na chyby, ktoré nemožno subsumovať pod dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody.

Najvyšší súd zistil, že samosudca prvostupňového súdu JUDr. Miroslav Baňacký, hoci mu bola vec zákonne pridelená, mal byť z prerokovania a rozhodovania tejto veci vylúčený, pretože prokurátor, ktorý bol na hlavnom pojednávaní činný bol vo vzťahu k tomuto sudcovi v blízkom príbuzenskom vzťahu.

Zo správ Súdnej rady Slovenskej republiky zo 6. mája 2015, sp. zn. SR 134/2015 a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 11. mája 2015, sp. zn. X/1 Spr 33/15/10000 (Krajskej prokuratúry Košice sp. zn. 1 Spr 93/15/8800), ktoré si dovolací súd vyžiadal vyplýva, že sestra (JUDr. Lucia Baňacká, PhD. - sudkyňa na Okresnom súde Košice II.) prokurátora JUDr. Petra Völkaia je manželkou sudcu JUDr. Baňackého. Medzi samosudcom a prokurátorom ide teda o vzťah švagrovstva.

Pomer medzi samosudcom JUDr. Baňackým a prokurátorom JUDr. Völkaiom, ako stranou - subjektom

trestného konania, ktorého sa prejednávajúca vec priamo týka, existoval v čase prejednávania veci.

Sudca JUDr. Baňacký mal sám oznámiť svoju zaujatosť pre tento pomer v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. Nejde o námietku zaujatosti vznesenú procesnou stranou, ale o jej neoznámenie vo veci rozhodujúcim sudcom, čo zistil až dovolací súd. Neplatí preto zákonná požiadavka, aby bola oznámená - vznesená bez meškania.

Podľa 32 ods. 1 Tr. por. ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť sudca, o vylúčení rozhodne nadriadený súd v senáte. Ak sudca je vylúčený z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 3, nahradí ho iný sudca určený na zastupovanie rozvrhom práce.

V zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prokurátor, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní. Podľa odseku 4/ úkon, ktorý vykonala vylúčená osoba, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní s výnimkou neodkladného alebo neopakovateľného úkonu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že účelom ustanovenia § 31 ods. 1 Tr. por. je upevniť dôveru účastníkov konania i verejnosti v nestrannosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a preto zákon vylučuje z vykonávania úkonov trestného konania ten orgán činný v trestnom konaní, u ktorého možno mať pochybnosti o jeho nezáujatosti z dôvodov taxatívne v tomto ustanovení vymenovaných. Pokiaľ by boli vykonané úkony v trestnom konaní vylúčenými osobami, nemohli by byť podkladom pre rozhodnutie v trestnom konaní, a preto by na ne orgán, ktorý vykoná následné rozhodnutie, nesmel v žiadnom smere prihliadať.

Pre pomer k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k prokurátorovi, obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní bude vylúčený orgán v tomto odseku uvedený, ktorý je k uvedeným osobám osobitne v pomere príbuzenskom, švagrovskom, druha a družky, prípadne vo vzťahu úzko priateľskom alebo naopak nepriateľskom.

Súdna prax najvyššieho súdu aj švagrovský vzťah považuje za pomer medzi jedným orgánom k inému orgánu činnému v trestnom konaní v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. (R: sp. zn. 1 Ndt 10/2014, 1 Ndt 14/2013).

Pritom pomer samosudcu k osobe konajúceho prokurátora môže objektívne vyvolať vo verejnosti pochybnosti o jeho nezáujatosti - spôsobilosti rozhodovať nestranne. Preto dovolaním napadnutý rozsudok vynesený takýmto samosudcom je nezákonný, a aj preto musí byť zrušený.

Najvyšší súd konštatuje, že nad rámec uplatnených dovolacích dôvodov obvineným, je naplnený aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por.

Dovolací súd rozsudkom v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením odvolacieho súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo bol z dôvodov § 371 ods. 1 písm. g/, e/ Tr. por. porušený zákon v ustanoveniach § § 319, 126 ods. 1 Tr. por. a v § 212 ods. 2 písm. a/, 3 písm. b/ Tr. zák., v neprospech obvineného F.

Najvyšší súd po vyslovení porušenia zákona v neprospech obvineného v zmysle § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, rozsudok okresného súdu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 388 ods. 1, 2 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Košice - okolie a nariadil, aby vec iný sudca (samosudca) tohto súdu v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, pričom pri novom rozhodovaní je viazaný ustanoveniami § 391 ods. 1, 2 Tr. por.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.